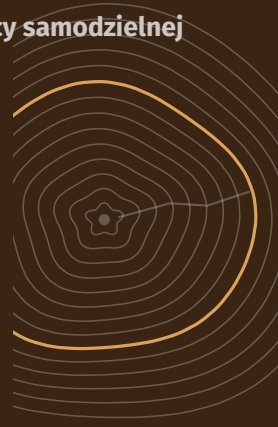

Karta najważniejszych wzorów

Wszystkie najważniejsze wzory z wykładów 1-10 na dwóch stronach.
Definicje, przykłady i objaśnienia – w streszczeniach poszczególnych bloków.

Prof. UPP dr hab. Agnieszka Łacka

Katedra Metod Matematycznych i Statystycznych, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Dziedzina funkcji

$\sqrt{g(x)}$ (stopień parzysty): $g(x) \geq 0$; $\frac{h(x)}{g(x)}$: $g(x) \neq 0$;
 $\log_a g(x)$: $g(x) > 0$.

Funkcja kwadratowa

$y = ax^2 + bx + c$, $\Delta = b^2 - 4ac$, $x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a}$;
wierzchołek $W(p, q)$: $p = \frac{-b}{2a}$, $q = \frac{-\Delta}{4a}$.

Potęgi i logarytmy

$x^a x^b = x^{a+b}$, $\frac{x^a}{x^b} = x^{a-b}$, $(x^a)^b = x^{ab}$, $x^{-a} = \frac{1}{x^a}$,
 $x^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{x^m}$;
 $\log_a x = y \iff a^y = x$; $\log_a(xy) = \log_a x + \log_a y$,
 $\log_a \frac{x}{y} = \log_a x - \log_a y$, $\log_a x^m = m \log_a x$;
 $\ln x = \log_e x$, $\ln e^k = k$, $e^{\ln x} = x$.

Granice

$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x^p} = 0$ ($p > 0$), $\lim_{x \rightarrow \infty} e^{-x} = 0$, $\lim_{x \rightarrow 0^+} \ln x = -\infty$,
 $\lim_{x \rightarrow \infty} (1 + \frac{1}{x})^x = e$;
 $[\frac{a}{0^\pm}] = \pm \infty$ ($a > 0$); $[\frac{0}{0}]$ – rozkład i skracanie; $[\frac{\infty}{\infty}]$ –
dzielenie przez najwyższą potęgę.
de L'Hospital: $[\frac{0}{0}]$, $[\frac{\infty}{\infty}]$: $\lim \frac{f}{g} = \lim \frac{f'}{g'}$.

Asymptoty

pionowa $x = x_0$: $\lim_{x \rightarrow x_0^\pm} f(x) = \pm \infty$; pozioma $y = b$:
 $\lim_{x \rightarrow \pm \infty} f(x) = b$;
ukośna $y = ax + b$: $a = \lim_{x \rightarrow \pm \infty} \frac{f(x)}{x}$,
 $b = \lim_{x \rightarrow \pm \infty} (f(x) - ax)$.

Pochodne funkcji elementarnych

$(c)' = 0$ $(x^n)' = nx^{n-1}$
 $(e^x)' = e^x$ $(a^x)' = a^x \ln a$
 $(\ln x)' = \frac{1}{x}$ $(\sqrt{x})' = \frac{1}{2\sqrt{x}}$
 $(\sin x)' = \cos x$ $(\cos x)' = -\sin x$

Reguły różniczkowania

$(cf)' = cf'$, $(f \pm g)' = f' \pm g'$, $(fg)' = f'g + fg'$,
 $(\frac{f}{g})' = \frac{f'g - fg'}{g^2}$;
 $(f(g(x)))' = f'(g(x)) \cdot g'(x)$, np. $(e^{kx})' = ke^{kx}$.
Styczna: $y = f'(x_0)(x - x_0) + f(x_0)$.

Monotoniczność, ekstrema, wypukłość

$f' > 0$ – rośnie, $f' < 0$ – maleje; ekstremum: $f'(x_0) = 0$
i zmiana znaku f' ($+\rightarrow -$ max, $-\rightarrow +$ min);
 $f'' > 0$ – wypukła, $f'' < 0$ – wklęsła; punkt przegięcia:
zmiana znaku f'' .
Belka z kłody: $W = \frac{bh^2}{6}$, max dla $b = \frac{d}{\sqrt{3}}$, $h = d\sqrt{\frac{2}{3}}$.

Całki nieoznaczone

$\int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C$ ($n \neq -1$) $\int \frac{1}{x} dx = \ln|x| + C$
 $\int e^{kx} dx = \frac{1}{k} e^{kx} + C$ $\int a^x dx = \frac{a^x}{\ln a} + C$
 $\int \sin x dx = -\cos x + C$ $\int \cos x dx = \sin x + C$
Podstawianie: $t = g(x)$, $dt = g'(x) dx$;
 $\int \frac{g'(x)}{g(x)} dx = \ln|g(x)| + C$.
Przez części: $\int f g' dx = f g - \int f' g dx$.

Całka oznaczona

$\int_a^b f(x) dx = F(b) - F(a)$; pole między krzywymi:
 $\int_a^b (g - f) dx$ ($g \geq f$);
wartość średnia: $\frac{1}{b-a} \int_a^b f dx$; bryła obrotowa:
 $V = \pi \int_a^b f^2(x) dx$;
kłoda (paraboloida): $V = L \cdot \frac{S_1 + S_2}{2}$ (wzór Smaliana).

Wektory

$\vec{AB} = [b_1 - a_1, \dots, b_n - a_n]$; $\|\mathbf{a}\| = \sqrt{a_1^2 + \dots + a_n^2}$;
 $\mathbf{a} \circ \mathbf{b} = a_1 b_1 + \dots + a_n b_n = \|\mathbf{a}\| \|\mathbf{b}\| \cos \alpha$;
 $\mathbf{a} \perp \mathbf{b} \iff \mathbf{a} \circ \mathbf{b} = 0$.

Macierze

$A \pm B, cA$ – element po elemencie (ten sam wymiar);
 A^T – wiersze $\leftrightarrow$ kolumny;
 $AB: c_{ij} = (i\text{-ty wiersz } A) \circ (j\text{-ta kolumna } B)$,
 $(m \times n)(n \times p) = m \times p$;
 na ogół $AB \neq BA$; $AI = IA = A$; $(AB)^T = B^T A^T$.

Wyznaczniki

$\begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc$; stopień 3 – reguła Sarrusa;
 Laplace: $\det A = \sum_j a_{ij} D_{ij}$, $D_{ij} = (-1)^{i+j} \det A_{ij}$;
 zamiana wierszy – zmiana znaku; $W_i \rightarrow W_i + cW_j$ – bez zmian; macierz trójkątna – iloczyn przekątnej.

Macierz odwrotna

istnieje $\iff \det A \neq 0$; $\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}^{-1} = \frac{1}{ad-bc} \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}$;
 $A^{-1} = \frac{1}{\det A} [D_{ij}]^T$; $AX = B \implies X = A^{-1}B$,
 $XA = B \implies X = BA^{-1}$.

Układy równań liniowych

Kronecker–Capelli: rozwiązanie $\iff \text{rz } A = \text{rz}[A \mid B]$;
 $= n$ – jedno, $= r < n$ – nieskończenie wiele ($n - r$ parametrów).

Cramer ($W = \det A \neq 0$): $x_j = \frac{W_j}{W}$ (W_j : j -ta kolumna zastąpiona kolumną wyrazów wolnych).

Gauss: $[A \mid B] \rightarrow$ postać schodkowa $\rightarrow$ podstawianie wstecz; wiersz $[0 \dots 0 \mid d \neq 0]$ – układ sprzeczny.